

Naturvernforbundet
Hordaland

Sivilombudet

Bergen, 25. mai 2025

Dette innspillet sendes på vegne av Naturvernforbundet Hordaland, BirdLife Norge avd. Hordaland, og Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland.

Klage på vedtak fra Statsforvalteren i Vestland vedrørende detaljreguleringsplanen *Lilandsjordet nord*, Bergen kommune

Innledning

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland klager med dette på vedtak fra Statsforvalteren i Vestland i sak som gjelder reguleringsplanen *Lilandsjordet nord*, Bergen kommune (ref. 2024/2027; vedlegg 1).

Vedtaket fra statsforvalteren er datert 14. juni 2024, og kom etter at FNF Hordaland klaget på den vedtatte reguleringsplanen (klage datert 10. desember 2023¹; reguleringsplanen ble vedtatt 18. november 2023), på vegne av Naturvernforbundet Hordaland, BirdLife Norge avd. Hordaland og Norges Jeger- og Fiskerforening Hordaland (vedlegg 2). Det er de samme organisasjonene som står bak denne klagen til Sivilombudet. Vi begrunner klagen med brudd på naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8–12, og med brudd på forskrift om konsekvensutredninger, bl.a. §§ 19–21. Vi viser også til merknader til klagen vår, som ble sendt til Statsforvalteren henholdsvis den 3. og 22. mai 2024 (vedlegg 3 og 4).

Den aktuelle saken føyer seg inn i rekken av saker der vi mener at kommuner og statsforvalter tar altfor lett på de krav som ligger i naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8–12, samt de krav som ligger i forskrift om konsekvensutredninger §§ 19–21. Som en konsekvens av de nevnte manglene, blir det eneste riktige – etter vår mening – å oppheve reguleringsplanen – slik at man får vedtatt reguleringsplanen etter en planprosess som følger norsk lov. Det aktuelle planområdet er for øvrig et variert kulturlandskap, med et stort mangfold av fugler og insekter.

Vi mener at den aktuelle saken er særlig viktig fordi en realisering av den aktuelle reguleringsplanen vil ødelegge et variert og svært artsrikt naturområde på omtrent 40 dekar – uten at konsekvensene

---

¹ [https://fnf-nett.no/uttalelser-horinger/wp-content/uploads/sites/19/2023/12/Klage-pa-regplan-Lilandsjordet-nord FNF-Hordaland_081223.pdf](https://fnf-nett.no/uttalelser-horinger/wp-content/uploads/sites/19/2023/12/Klage-pa-regplan-Lilandsjordet-nord-FNF-Hordaland_081223.pdf)

er tilstrekkelig opplyste, og dermed heller ikke vurdert i tilstrekkelig grad. Området er blant annet leveområde for minst tre truede fuglearter (**gulspurv, sandsvale og grønnfink** – alle *sårbar* på rødlista), i tillegg er det blant annet funnet en sommerfuglart (**nettnellikfly**) som fra før ikke er funnet i Vestland fylke – planområdet har da regional betydning for denne arten. Av sommerfuglregistreringene som har blitt gjort, er tydelig at lokaliteten også har lokal – og kanskje også regional – betydning for andre sommerfuglarter.

Området representerer også en **svært viktig økologisk korridor**, blant annet for hjort. Sist, men ikke minst: Det er også en **12 dekar stor semi-naturlig våteng** som ikke har blitt nevnt i konsekvensutredningen av reguleringsplanen (vedlegg 5) – naturtypen er bekreftet av Biofokus (v/ John Gunnar Brynjulvsrud, som har vært på stedet. Denne naturtypen er i dag rødlistet med *datamangel* (som skal tilsvare kategorien *sårbar* i verdivurderinger), men naturtypen er nå foreslått som *sterkt truet* i det nye forslaget til rødliste for naturtyper. I tillegg konkluderte Brynjulvsrud i Biofokus med at våtenga er et **økologisk funksjonsområde både for fugler, insekter og andre dyr**. At denne våtenga/våtmarka simpelthen er hoppet bukk over i konsekvensutredningen, utgjør helt klart en stor mangel ved kunnskapsgrunnlaget.

Innledningsvis ønsker vi også å gi honnør til Sivilombudet for å ha behandlet både saken som gjaldt reguleringsplan for fv. 561 Kolltveit–Ågotnes, Øygarden kommune (ref. SOM 2022/3102²), og saken som gjaldt Nye Veavågen barneskole, Karmøy kommune (ref. SOM 2022/5453³). Begge disse reguleringsplanene er nå opphevet av de respektive statsforvalterne etter at Sivilombudet uttalte seg om sakene. I Øygarden-saken jobber fylkeskommunen (veieier) nå med en mulighetsstudie for å se på potensialet ved å oppgradere dagens fylkesvei på den aktuelle strekningen. I Karmøy-saken varslet Statsforvalteren innsigelse da reguleringsplanen var på ny høring, med utgangspunkt i de sårbare naturverdiene i planområdet – så vi har grunn til å anta at det ikke vil bli bygget skole i det aktuelle naturområdet. **Vi tror denne type klagesaker til Sivilombudet (foreløpig) er helt nødvendige for å få etablert en bedre praksis for behandling av klager hos kommuner og statsforvaltere, noe som klart bekreftes av denne Statsforvalteren i Vestfold og Telemark⁴.**

Den herværende klagesaken har en god del fellestrekk med 2022/5453 («Vea-saken»), men der «skoleplanen» på Vea ikke hadde noen konsekvensutredning for naturmangfold, har saken som gjelder *Lilandsjordet nord* en konsekvensutredning som ganske åpenbart *ikke* tilfredsstiller kravene som ligger i forskrift om konsekvensutredninger, bl.a. §§ 19–21. «Skoleplanen» ble opphevet som en følge av at planvedtaket var basert på uriktig/mangelfullt faktum, der Sivilombudet skreiv følgende i sin uttalelse: «Da det er snakk om funn av rødlistede arter og naturverdier av en viss betydning, er det vanskelig for ombudet å utelukke at planen kunne fått et annet innhold dersom disse opplysningene hadde vært kjent for kommunestyret da planen ble vedtatt».

Vi mener det er inkonsistent hvis ikke også reguleringsplanen for *Lilandsjordet nord* blir opphevet, siden det også her er klart manglende vurderinger knyttet til rødlistede arter og en rødlistet naturtype.

---

² <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/mangelfull-vurdering-etter-naturmangfoldloven-reguleringsplan-for-ny-fylkesveg/>

³ <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/detaljregulering-for-nye-veavagen-skole-klageinstansens-provingsplikt-og-betydningen-av-nye-opplysninger-som-tilkommer-etter-kommunens-vedtak/>

⁴ <https://www.statsforvalteren.no/nb/vestfold-og-telemark/plan-og-bygg/arealforvaltning/kunnskapsgrunnlag-om-naturmangfold-i-arealplanleggingen/>

Områdets størrelse og verdi for naturmangfoldet – både når det gjelder rødlistede arter, men ikke minst når det gjelder artsrikdom og variasjon – synes for øvrig å være på minst samme nivå som planområdet i «skolesaken», dette ut fra en helt generell naturfaglig vurdering (undertegnede kjenner begge områdene godt). Begge områdene består av delvis gjengrodd og rik kulturmark, som i dag delvis er skogkledt, samt viktige elementer av ferskvann og våtmark/våteng. Størrelsesmessig er også områdene sammenlignbare. Begge planområdene ligger også i områder som for en stor del har blitt bygget ned (boligutbygging på Veia og næringsutbygging i denne delen av Ytrebygda, Bergen), der vurderinger av samlet belastning i begge tilfellene – etter vår mening – bør tilsi at områdene har en stor verdi for gjenværende naturmangfold; altså i et større geografisk/landskapsmessig perspektiv.

Til slutt innledningsvis tar vi med at det aktuelle området fortsatt er intakt, selv om vi ikke lyktes med å få vedtak om utsatt iverksettelse fra Statsforvalteren (anmodning sendt 8. juli 2024⁵).

Innhold

Innledning	1
Naturmangfoldloven.....	4
Naturmangfoldloven § 7 (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)	4
Naturmangfoldloven § 8 (kunnskapsgrunnlaget)	6
Naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet)	13
Naturmangfoldloven § 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning)	14
Naturmangfoldloven § 12 (krav til driftsmetoder, teknikk og lokalisering)	14
Forskrift om konsekvensutredninger	15
Forskrift om konsekvensutredninger § 1	15
Forskrift om konsekvensutredninger §§ 19–21, jf. veileder M-1941	15
Forskrift om konsekvensutredninger § 24	16
Forskrift om konsekvensutredninger § 28	16
Manglende dispensasjon fra vannressursloven § 11	16
Liste over vedlegg	16
Bilder fra planområdet.....	17

---

⁵ https://fnf-nett.no/uttalelser-horinger/wp-content/uploads/sites/19/2024/08/Anmodning-om-utsatt-iverksettelse-Lilandsjordet-nord-FNFHordaland_080724-1.pdf

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 7 (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Blant annet ut fra tidligere uttalelser fra Sivilombudet (f.eks. SOM 2022/5453 og SOM 2022/3102), kommer det klart frem at naturmangfoldloven § 7 tilsier at det skal fremgå av beslutningen – herunder også klageorganets beslutning – **hvilken rolle prinsippene i §§ 8 til 12 har spilt for avgjørelsen av saken. Både vurderingen og vektleggingen av prinsippene skal fremgå av beslutningen, og prinsippene skal vektas mot de andre hensynene som gjør seg gjeldende** (dvs. det som taler for at reguleringsplanen skal godkjennes).

Det er også på det rene at når det i saker er snakk om påvirkning på for eksempel rødlistede arter og/eller rødlistede naturtyper, skal prinsippene i §§ 8–12 tillegges større vekt enn ellers. Det har blitt presisert fra Klima- og miljødepartementet at det er forvaltningsorganet som treffer vedtaket, som er ansvarlig for at eksisterende kunnskap blir lagt til grunn, samt at saker som kan påvirke naturmangfold i stor grad, vil kunne kreve mer omfattende vurderinger enn saker der det for eksempel ikke er snakk om rødlistet naturmangfold.

Vi er av den oppfatning at Statsforvalterens vedtak i denne saken ikke i tilstrekkelig grad viser at vurderinger av prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 har blitt lagt til grunn for vedtaket, ei heller hvilken vekt prinsippene har fått i vurderingen. Statsforvalteren har etter vår mening i stor grad bare gjentatt det som kommunen og tiltakshaver har kommet med av argumentasjon i saken, da uten å komme med selvstendige/egne vurderinger og vektinger i tråd med naturmangfoldloven § 7. Dette mener vi bryter klart med krav som sier at Statsforvalteren skal gjøre egne, faglige og juridiske vurderinger.

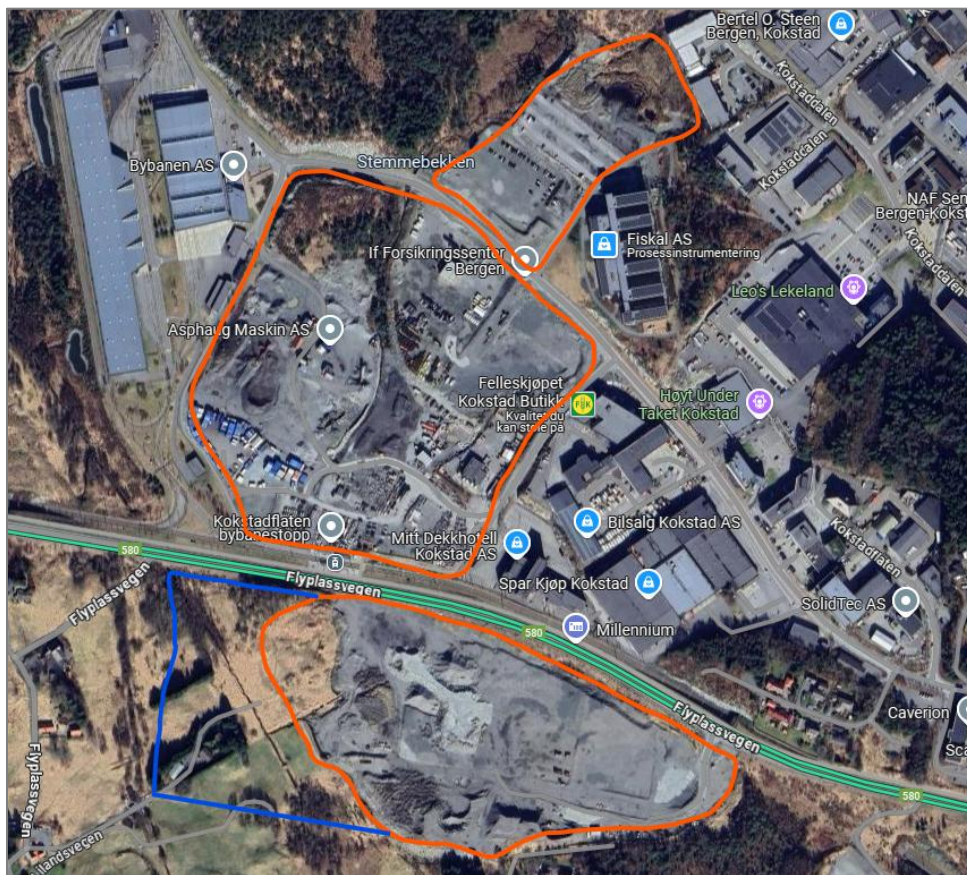
Som et eksempel her viser vi til side 14 (andre avsnitt) i Statsforvalterens vedtak; der står det at «kommunen peker likevel tydelig på at det fremdeles er behov for å regulere areal til arealkrevende næring, og frigjøre areal i viktige byutviklingsområder slik som Mindemyren». Statsforvalteren synliggjør her *ingen* egne vurderinger når det gjelder hvor reelt behovet for arealkrevende næring er. Vi mener at det ikke holder å ukritisk gjenta kommunens argumentasjon, samt vise til overordnede planer. Her minner vi om at to tredjedeler av det aktuelle planområdet allerede har blitt masseutskiftet og utplanert gjennom to *dispensasjoner* (i 2019 og 2021), der den første dispensasjonen la til grunn at det hastet nettopp for arealkrevende næringer på Mindemyren å ha tilgjengelige arealer å flytte til (vedlegg 6). **Ingen arealkrevende virksomhet har – til tross for denne dispensasjonen – etablert i seg det aktuelle planområdet, og dispensasjonen ble følgelig fattet på feil grunnlag.** Ifølge forslagsstiller er det heller ingen konkrete planer for etablering av virksomheter i området⁶. Bergen kommune har også selv bekreftet at det ikke finnes noen oversikt over behovet for denne type næringsareal i kommunen⁷, og det er også svære, utplanerte områder i nærheten, der det ikke er bygget noe, men som er avsatt til næringsformål (figur 1). Vi mener det er en stor svakhet

---

⁶ <https://www.ba.no/utbygger-oppror-mot-kommunen-snart-gidder-vi-ikke-mer/s/5-8-2626663> «De dyre kravene setter for øyeblikket en stopper for aktører som vil etablere seg på Liland. Konsekvensen er at alt blir liggende som i dag, trolig i flere år.» Dette uttaler Ole Kristian Johannessen, eiendomsdirektør i forslagsstiller West Coast Invest i BA-artikkelen, som ble publisert 20. mai 2024.

⁷ <https://www.fanaposten.no/det-er-nok-ledige-naringsarealer-na/o/5-153-73429> «Den 19. juni bekreftet byutviklingsbyråd Kahrs (via sin saksbehandler) vår mistanke om at Bergen kommune ikke har noen som helst oversikt over ledige næringsarealer i kommunen. Bekreftelsen kom etter at Ingrid Nergaard Fjeldstad (Venstre) sendte inn et skriftlig spørsmål om temaet til byråden.» Utdrag fra leserinnlegg i Fanaposten – publisert 6. juli 2024. Svaret fra byråd Kahrs kan om ønskelig skaffes, og sendes som vedlegg.

ved Statsforvalterens vedtak at de ikke engang har vurdert eller diskutert disse momentene i deres vedtak – til tross for at vi har påpekt dette overfor Statsforvalteren.

Figur 1. Nord for Flyplassvegen har vi markert store, ubebygde næringsområder (Google maps er ikke helt oppdatert når det gjelder hva som er utplanert) – utgjør omtrent 145 dekar, i tillegg kommer et reguleringsplanen Kokstaddalen – som legger opp til å utplanere ytterligere over 200 dekar natur. Sør for Flyplassvegen ligger Lilandsjordet, der ca. to tredjedeler av planområdet ble utplanert etter dispensasjonsvedtak i 2019 og 2021 (ca. 76 dekar). Vi mener at minst den delen som er markert med blått må bevares, av hensyn til naturverdiene – noe som dermed er målet vårt med denne klagen. Til venstre for blått omriss er det nok en stor næringsplan under planlegging; Lilandsjordet sør/vest. Kart: Google maps.

I andre avsnitt på side 15 konkluderer Statsforvalteren slik (vår understreking):

Slik vi ser det, har kommunen gjort en tilstrekkelig vurdering av naturmangfoldet og interesseavveining i saken. Vi er kommet til at prinsippene i naturmangfoldloven er tatt hensyn til i saksbehandlingen, der naturverdier i området og uheldige konsekvenser av planforslaget er synliggjort. Det kommer også tydelig frem hvordan hensynet til naturen og jordvern er veit mot samfunnsnyttene ved å frigjøre areal i viktige byutviklingsområder, som også er i tråd med overordnet plan, og vi er kommet til at kommunens vurderinger og avveininger av dette er saklig og grundig. Kommunen avgjør arealbruken etter en vurdering og avveining av hensyn, og dette ligger til det kommunale skjønnnet. Vi har i vår vurdering lagt stor vekt på kommunens vurderinger av arealbruken, jf. fvl. § 34.

For det første mener vi at konklusjonen her viser at Statsforvalteren ikke har foretatt en egen vurdering av sakens realiteter, sett i forhold til de opplysninger som vi har kommet med i klagen vår,

og i de to etterfølgende merknadsbrevene vi sendte til Statsforvalteren i mai 2024^{8,9}(vedlegg 3 og 4). Vi stiller spørsmål ved om Statsforvalterens klagebehandling i det hele tatt har vært av reell karakter, tatt i betraktning at det meste av vedtakets argumentasjon går ut på å vise til at kommunens argumentasjon har vært (såkalt) «saklig og grundig» osv. **Det virker heller ikke som at Statsforvalteren har satt seg inn i de konkrete rødlistede naturverdiene som vi har vist til i klagen vår.** For det andre er det selvsagt slik at også de krav som stilles i lovverket må ligge til grunn når kommunen avgjør arealbruken sin. Det kommunale skjønnnet må selvsagt ligge *innenfor* de rammene som lovverket setter opp.

Vi savner altså egne vurderinger og vektinger fra Statsforvalteren, tatt i betraktning de mangler som åpenbart fantes da reguleringsplanen ble vedtatt, for eksempel når det gjelder kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet – jf. klagens neste punkt, som gjelder naturmangfoldloven § 8.

Naturmangfoldloven § 8 (kunnskapsgrunnlaget)

Den delen av Statsforvalterens vedtak som omhandler naturmangfoldloven § 8, finner vi på side 7–11 i vedtaket. En relativt stor del av vedtaket er altså viet kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for planvedtaket – og som burde ha ligget til grunn for vedtaket.

Statsforvalteren skriver i første avsnitt på side 9 at det vil «være en saksbehandlingsfeil dersom ny kunnskap ikke er implementert i beslutningsgrunnlaget for bystyrets vedtak, uavhengig av om kunnskapen er fanget opp eller ikke, jf. nml § 8 og fvl. § 17». Statsforvalteren viser til at vi har påpekt at det har vært observert flere rødlistede fuglearter i planområdet enn det som ble lagt til grunn under behandlingen av reguleringsplanen (f.eks. sandsvale og gresshoppesanger), og antyder videre at det foreligger saksbehandlingsfeil ved kommunens vedtak.

Statsforvalteren viser i det følgende til argumentasjon fra kommunen og fra forslagsstiller, som kort fortalt går ut på at de dokumenterte manglene ved kunnskapsgrunnlaget *ikke* er av en slik karakter at de skulle kunne få noen betydning for sakens utfall. Statsforvalteren konkluderer slik (vår understreking): «Vi kan etter dette ikke se at manglende implementering av endringer av kunnskapsgrunnlaget er en saksbehandlingsfeil *som har hatt innvirkning på planvedtakets innhold*, jf. prinsippet i fvl. § 41.» Statsforvalteren sier i praksis at det kan være saksbehandlingsfeil, men at de uansett ikke har hatt innvirkning på planvedtakets innhold (dvs. på reguleringsplanens utforming). **Dette står i sterk kontrast til konklusjonen fra Sivilombudet i sak 2022/5453, når det gjelder ugyldighetsspørsmålet.**

I de følgende avsnittene oppsummerer vi de mest graverende manglene ved kunnskapsgrunnlaget (tilfeldig valgt rekkefølge). **Dette er mangler som vi har dokumentert overfor Statsforvalteren – med unntak av punkt 7, om *semi-naturlig eng*.**

- i. **Sandsvale** (sårbar på rødlisten; altså per definisjon en *truet art*¹⁰) har hekket med en relativt stor koloni i planområdet både i 2023 og 2024 (trolig flere titalls par). Lokaliteten har ikke blitt sjekket i år – da det fortsatt er tidlig i hekkesesongen for denne arten. **Kolonien utgjorde den største kjente kolonien av arten i Bergen kommune i 2024, og**

---

⁸ https://fnf-nett.no/uttalelser-horinger/wp-content/uploads/sites/19/2024/05/Merknad-fra-FNF-Hordaland-vedr-oversendelsesbrev-klagesak-Lilandsjordet-nord_030524.pdf

⁹ https://fnf-nett.no/uttalelser-horinger/wp-content/uploads/sites/19/2024/05/Merknad-fra-FNF-Hordaland-vedr-klagesak-Lilandsjordet-nord_220524.pdf

¹⁰ <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/20346>

var én av omtrent seks registrerte sandsvale-kolonier av denne størrelsesordenen i Vestland fylke i 2024 (ref. *Artsobservasjoner.no*), og den har derfor også **regional betydning**. Både Bergen kommune og Statsforvalteren har sett helt bort fra forekomsten av denne arten i planområdet – det har for eksempel ikke blitt vurdert eller diskutert noen tilpasninger eller avbøtende tiltak ved planen som kunne ha lagt til rette for artens fortsatte tilstedeværelse i planområdet. Det må nevnes at sandsvalekolonien er i en kunstig sandhaug i det utplanerte området, men det er uansett en kjent sak at sandsvale gjerne bruker menneskeskapte steder. Vi mener at det bør legges til rette for at arten fortsatt kan hekke i området – dette har blitt gjort flere andre steder i landet, med stor suksess.

Vi mener at dette er et klart brudd på de vurderinger som skal gjøres etter naturmangfoldloven § 7, jf. § 8: Man skal etter vår mening ikke kunne se bort fra å gjøre vurderinger knyttet til en forekomst av en truet art, der planområdet attpåtil har lokal og regional betydning som hekkeområde for arten. Statsforvalteren skriver bare for sandsvale (og en rekke andre dokumenterte arter i området, hvorav flere *ikke* er rødlistet) at «vi ikke ut fra sakens opplysning og tilgjengelige databaser [kan] se at planområdet er et så viktig funksjonsområde for disse artene at det må antas å ha stor naturverdi, og at konsekvensene av gjennomføring av planen dermed ikke er tilstrekkelig vurdert.» **Vi mener det er åpenbart at denne type saksbehandling ikke holder mål, sett ut fra hensikten med naturmangfoldloven.**

Vi mener også at planvedtaket og klagevedtaket bryter med naturmangfoldloven § 5 når det gjelder den viktige forekomsten av sandsvale. I § 5, første ledd står det følgende: «Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.»

Sandsvalekolonien er avhengig av tilgang på reirplass, men også på god tilgang til insekter (næring). Det aktuelle planområdet har per i dag begge deler. Her tar vi med at det er etablert to kunstige «sandsvalehoteller» i Bergen kommune (Haukås og Kalandsvatnet), men begge to står nå tomme. Et slikt sandsvalehotell burde vært drøftet i den aktuelle saken.

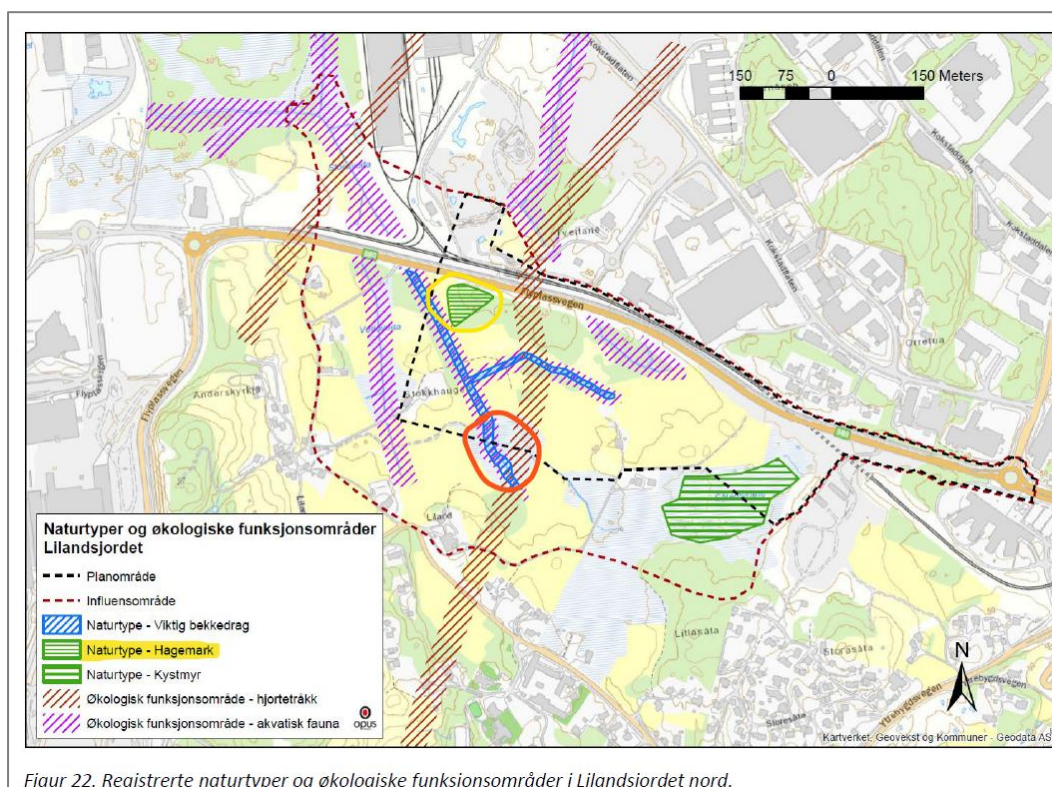
- ii. **Grønnfink** (sårbar på rødlisten¹¹) er nevnt som forekommende i planområdet i konsekvensutredningen, og den ble også registrert syngende i planområdet i 2024 (og også i 2025). Når det gjelder denne arten, skriver Statsforvalteren at «de øvrige fuglene ble registrert inn mot skogområdet sør i planområdet, og er derfor heller ikke knyttet til den åpne kulturmarken på Lilandsjordet som blir påvirket av reguleringsplanen». **Dette er direkte feil, til tross for at vi har gjort Statsforvalteren oppmerksom på at arten hekker i planområdets vestlige del, dvs. den delen av planområdet som fortsatt er intakt.** Dette er for øvrig et helt typisk grønnfink-habitat, med kulturmark preget av gjengroing og (plantede) grantrær. Planområdet har ikke samme lokale og regionale betydning for grønnfink som art, som for sandsvale (siden grønnfink er en langt mer

---

¹¹ <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/28841>

tallrik og utbredt art enn sandsvale), men den er like fullt en truet art som hekker i planområdet, og som *ikke* har blitt inkludert i de vurderingene og vektingene som den etter lovverket *skal* være inkludert i. **Forekomsten av grønnfink illustrerer nok først og fremst hvor dårlig utredningsnivået/kunnskapsnivået har vært i saken.**

- iii. **12 dekar *semi-naturlig våteng*** (datamangel på rødlisten¹²), som reelt sett ikke har vært en del av kunnskapsgrunnlaget, og dermed ikke del av vurderingene som har blitt gjort under utforming av reguleringsplanen. Dette området her *ikke* blitt vurdert som en egen naturtype i konsekvensutredningen, til tross for at det er den eneste våtmarka som lå innenfor planområdet da planen ble vedtatt. Omtrent halvparten av våtenga er innenfor planområdet, mens hele våtenga er innenfor planens definerte influensområde (ref. KU naturmangfold – se figur 2). Dette må etter vår mening betegnes som et åpenbart og stort hull i kunnskapsgrunnlaget. Våtenga er også av stor betydning for vassdraget Storaveita, siden mye av dets vann kommer fra dette området. I tillegg er den et leveområde (trolig hekkeområde) for lokalt relativt fåtallige arter som for eksempel enkeltbekkasin og krikkan, og også viktig for hjort, frosk og en rekke insekter.

Figur 2. Utklipp fra konsekvensutredning for naturmangfold (side 27). Den semi-naturlige våtenga er markert med rød tusj – og er som man her ser, verken kartlagt som naturtype eller økologisk funksjonsområde; en klar mangel ved konsekvensutredningen. Naturtypen hagemark (markert med gult) hører i dag under den truede naturtypen semi-naturlig eng; noe som heller ikke har vært del av beslutningsgrunnlaget.

¹² https://artsdatabanken.no/rln/2018/134/semi_naturlig_vaateng?mode=headless

Den aktuelle naturtypen har under befaring blitt bekreftet av Biofokus som *semi-naturlig våteng* (rødlistet med *datamangel*¹³). Våtenga er også markert i AR5 (arealressurskartet til NIBIO) som *myr* (med areal 11,6 dekar), men har altså likevel ikke blitt naturtypekartlagt. At en naturtype er rødlistet som *DD (datamangel)* tilsier at den skal få verdi tilsvarende *sårbar* i en konsekvensutredning (siden *sårbar* er den midterste rødliste-kategorien). Mer om dette i den delen av klagen vår som gjelder KU-forskriften.

Det er også verdt å nevne at semi-naturlig våteng er foreslått som **sterkt truet** på den nye rødlista for naturtyper (skal være gjeldende fra høsten 2025), siden man siden sist nettopp har fått mer kunnskap om denne naturtypen. Dette understreker viktigheten av å hensynta denne naturtypelokaliteten i den aktuelle planen. Vurderingen vises i figur 3, siden lenken til naturtypen ikke er tilgjengelig lenger enn til 16. juni.

Når det gjelder dette åpenbare hullet i kunnskapsgrunnlaget viser Statsforvalteren til svar fra forslagsstiller, der denne (på side 9, fjerde avsnitt) uttaler at «myrer i planområdet er verdivurdert i KU under naturtypen «viktige bekkedrag» og som økologisk funksjonsområde «akvatisk miljø»». Dette gjelder imidlertid *kun Storeveita*, og ikke våtenga som vi her viser til (se igjen figur 2). Statsforvalteren viser også til følgende uttalelse fra forslagsstiller (vår understreking): «Forslagsstiller sier at dersom hver lille myr burde hatt status som naturtype i plansammenheng, ville det vært langt utover det som er rimelig, og at det store perspektivet heller må vektlegges.» Statsforvalteren vurderer videre saken slik: «Slik vi ser det, er det avgjørende at naturtypen og naturmangfoldet er beskrevet i utredningen, og vi er enig med forslagsstiller i at myrene i området er tilstrekkelig verdivurdert i plansammenheng.» Til dette understreker vi – nok en gang – at den aktuelle våtmarka i dag den eneste våtmarka i planområdet (de andre er ødelagte i forbindelse med utplaneringen etter dispensasjonen, som ble gitt i 2019), og at den aktuelle myr (egentlig våteng) ikke er del av kunnskapsgrunnlaget verken som naturtype eller økologisk funksjonsområde.

Det at man ikke naturtypekartlegger en 12 dekar stor våteng (slik at denne ikke blir del av kunnskapsgrunnlaget og verdivurderingen ifm. med KU), mener vi faller på sin egen urimelighet, og det er vanskelig for oss å forstå hvordan Statsforvalteren kan konkludere med at denne naturtypen er tilstrekkelig beskrevet og «verdivurdert i plansammenheng». Vi mener at manglende verdivurdering av myra/våtmarka representerer at klart brudd på naturmangfoldloven § 8, jf. § 7.

Vi tar også med at næringsarealet (jf. reguleringsplanen) i våtenga utgjør kun omtrent 2,6 dekar. Det er altså ikke store justeringene som skal til for å ta vare på denne våtenga, men justeringene krever at dagens plan først blir opphevet.

---

¹³ Rødlistekategorien *datamangel* (DD): «En naturtype settes til kategorien datamangel når usikkerhet om naturtypens korrekte kategori plassering er svært stor og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra og med CR [kritisk truet] til og med LC [livskraftig].» Ref. https://artsdatabanken.no/Pages/258616/Kategorier_og_kriterier

Kalkfattig til litt kalkrik semi-naturlig våteng

Semi-naturlig våteng (Våtmarkssystemer)

[Gi innspill til vurderingen nederst på siden](#)

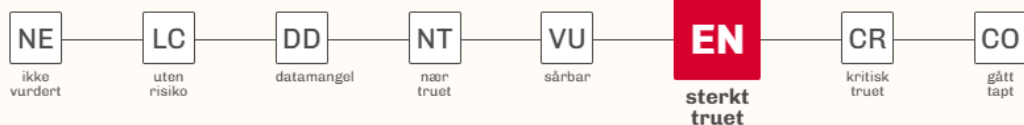
Utført av [ekspertkomité for Våtmark](#)

sist endret: fredag 11. april 2025 14:33

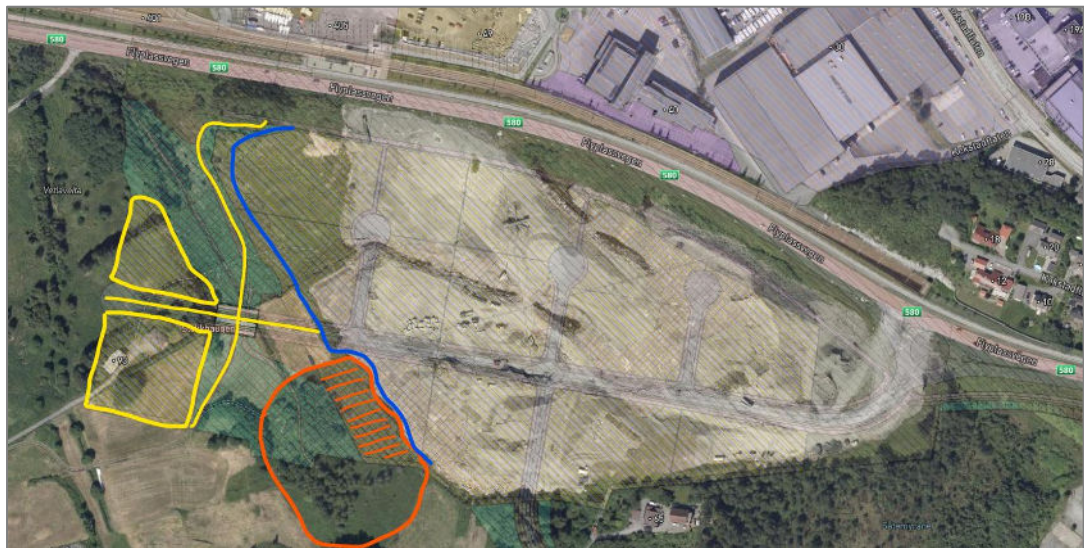
Gjelder for Fastlands-Norge med havområder

Endelig kategori og kriterium: EN D2a + D2b

Naturtypen er vurdert til sterkt truet EN for Norsk rødliste for naturtyper 2025. Kategorien kommer av biotisk forringelse.

Figur 3. Den aktuelle våtenga hører til naturtypen Kalkfattig til litt kalkrik semi-naturlig våteng (jf. ny rødliste for naturtyper, som er på høring frem til 16. juni 2025). Naturtypen er foreslått som Sterkt truet.

Figur 4. Oransje omriss viser den semi-naturlige våtenga. Oransje skravur viser den delen av våtenga som er regulert til næringsbebyggelse, mens den andre delen som er innenfor plangrensen er regulert til grønnsstruktur (dvs. elvepark, se punkt 6 nedenfor). Gule omriss angir to delfelt for næring (til sammen ca. 8,4 dekar), mens gule linjer angir internvei og gang- og sykkelvei. Blå «grense» angir området som vi mener at minimum må bevares (altså vest for blå «grense») – innebærer at det tas ut til sammen i overkant av 12 dekar til næringsformål (internveier kommer i tillegg). Kartgrunnlag: Kommunekart.com.

- iv. **Økologisk korridor bl.a. for hjort.** Store deler av det planområdet vestre del (som er den intakte delen av planområdet) er i kunnskapsgrunnlaget (KU) betegnet som en økologisk korridor, ikke minst for hjort. Undertegnede har dokumentert et kraftig hjortetråkk langs vassdraget Storeveita, og sommeren 2024 har undertegnede stort sett

observert hjort i området ved hver befarings (i stor grad da i våtenga nevnt i forrige punkt, der det er skjult på dagtid).

I sin vurdering støtter Statsforvalteren seg utelukkende på forslagsstiller synspunkt (side 10, andre avsnitt), der det bl.a. vises til at «det også er vurdert at hjortetrekking nærmere Flesland i vest ikke vil bli berørt av planene.» Her kan vi nevne at det er planer om næringsutbygging også i området vest for planområdet (jf. kommunedelplanen og igangsatt planarbeid for planen *Lilandsjordet sør/vest*), noe som forsterker viktigheten av nettopp å ta vare på området ved Storeveita (dvs. området mellom Storeveita og Litleveita) som en *økologisk korridor*. Statsforvalteren viser også til at elveparken er regulert blant annet med tanke på hjortetrekking.

Et vesentlig problem med elveparken og utbyggingen av næringsområde like ved Storeveita (som altså Statsforvalteren ikke hensyntar i sin vurdering), er imidlertid at det *ikke* ligger noe i bestemmelsene om at dagens terreng eller vegetasjon skal tas vare på. Tvert imot; i bestemmelsene til reguleringsplanen (se § 3.3.1, side 11 – vedlegg 7) står det at det innenfor feltene (o_G1-o_G4) «skal anlegges en park», blant annet med belysning og gang- og sykkelveg. **Dette er ikke forenlig med en økologisk korridor for hjort og andre arter som trekker seg lett skyr menneskelig tilstedeværelse.** Ifølge bestemmelsen er det kun «lengst nord i o_G1, o_G3 og o_G4 at dagens kantvegetasjon skal bevares. I praksis vil hele naturområdet (slik det er i dag) langs Storeveita bli ødelagt for de artene som lever der i dag – selv om deler av området er regulert til grønnsstruktur. Bestemmelsene (§ 3.3.1.1) legger til grunn at «Konsept for elveparken» (LINK Arkitektur) legges grunn for utformingen av parken. I dette konseptet (vedlegg 8) står det eksempelvis (side 4): «Konsept for utforming innebærer å rydde vegetasjon og terreng [!] for å hente frem bekken.» Vi nevner at ut fra hvilke bilder LINK Arkitektur har brukt i sitt forslag/rapport, så ser det ikke engang ut som at de har vært på stedet.

Det har heller ikke blitt foretatt noen naturfaglige vurderinger av hvordan elveparken vil fungere som viltkorridor for hjort. **Det er vår mening at en slik vurdering – hvis den hadde vært reell – ville ha konkludert med at bestemmelsene til reguleringsplanen må slå fast at et visst område på begge sider av Storeveita skulle bevares slik det er i dag – nettopp for at hjort og andre dyr skal finne skjult og levesteder.** Det er som nevnt også regulert inn en lyssatt gang- og sykkelvei langs Storeveita, noe som selvsagt heller ikke bidrar til å sikre området som økologisk korridor. I tillegg skal vassdragets løp legges om på en strekning på ca. 50 meter – og det kommer også ei stor vegbro over vassdraget i dette området (på grunn av planlagt utbyggingen av næring på *begge sider* av Storeveita).

I det helt tatt er det ingenting ved vurderingen og utformingen av reguleringsplanen, med dens elvepark og næringsutbygging tett på vassdraget, som tilsier at Storeveita og området rundt vil bli tatt vare på som en økologisk korridor hvis den aktuelle reguleringsplanen blir realisert slik den nå er vedtatt. Et annet viktig poeng, er at det bør svært få mennesker i området, så nytteverdien av en slik park mener vi er svært liten (sett i forhold til å bevare området slik det er i dag).

- v. **Forekomst av regionalt sjeldne nattsommerfugler.** Vi må også få med at området ved Storeveita (altså planområdets intakte, vestre del) har blitt undersøkt for sommerfugler i 2024 og 2025, men den antatt beste måneden (juni) mangler vi fortsatt kartlegging for (eventuelle interessante observasjoner blir ettersendt Sivilombudet). Det har blant annet

blitt gjort funn av blant andre **nettnellikfly** (første gang registrert i Vestland fylke), **mindre gressengfly** (første gang registrert i Bergen kommune, og kun fire tidligere funn i Vestland fylke), **toflekket hermelinmåler** (registrert ytterst få ganger i Vestland fylke og Bergen kommune) og **sumpengfly** (regionalt nokså sjelden). Observatøren beskriver området bl.a. som «en svært verdifull insektbiotop med gammel løvblandingsskog, som mange arter er avhengige av». For fullstendig artsliste og en kort beskrivelse av biotopen, se vedlegg 9.

Den rike forekomsten av nattsommerfugler er en god indikator på at området også er artsrikt og variert når det gjelder vegetasjon. Forekomstene av regionalt sjeldne nattsommerfugler mener vi også har relevans for krav som ligger i naturmangfoldloven § 5 (at artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder) og § 9 (føre-var-prinsippet, se side 14). Den begrensede insektundersøkelsen som har blitt gjort, støtter opp om synet vårt om at området har en rik og variert insektfauna. Det samme gjør gode forekomster av insektspisende fugler (bl.a. sandsvale), samt observert forekomst av flaggermus langs Storeveita (gjort av undertegnede).

- vi. **Gulspurv** (sårbar på rødlisten¹⁴) er nevnt i *Konsekvensutredning naturmangfold* blant rødlistede arter som forekommer i planområde. Vi har kommentert overfor Statsforvalteren at arten har gått fra *nær truet* (da konsekvensutredningen ble laget) og til *sårbar* (og dermed truet) i gjeldende rødliste. Til forekomsten av gulspurv skreiv Statsforvalteren i sitt vedtak: «For de andre rødlisteartene nevnt i klagen, sier plankonsulenten at gulspurv bare er registrert i randsonen mot Såtemyrene, og nå befinner seg utenfor planområdet etter plangrensejustering.» **Gulspurv er imidlertid en art som trenger relativt store og i stor grad varierte arealer – en tommelfingerregel er ca. 100 – 200 dekar pr. par.** Så det spiller egentlig ikke så stor rolle nøyaktig hvor fuglen har blitt observert akkurat den dagen da konsulenten var på befarings. Dette er et faktum som ikke har blitt hensyntatt verken av Statsforvalteren eller av kommunen, og som også er en klar mangel ved planvedtaket og klagevedtaket. For mer info om gulspurvens leveområder, tettheter, og denne delen av Bergen kommune som et kjerneområde for denne truede arten osv., se dette brevet fra FNF¹⁵, som gjelder en annen plansak i samme område (1,7 km unna; ikke vedtatt).

I mai 2025 ble forekomst av gulspurv bekreftet innenfor planområdet, da den ble observert ved Sikthaugen (i nærheten av Storeveita), ref. *Artsobservasjoner.no* og Anders Bjordal, pers. medd. Undertegnede observerte også arten omtrent 230 meter nordvest for plangrensen i april i år (figur 5).

- vii. **Naturtypen *semi-naturlig eng*** (sårbar på rødlisten¹⁶) er registrert i planområdet, med en 3 dekar stor lokalitet (jf. konsekvensutredning naturmangfold, side 31) med *hagemark* (*hagemark* inngår i naturtypen *naturbeitemark*, som igjen er en variant av *semi-naturlig eng*¹⁷) – se figur 2. Mangelen ved kunnskapsgrunnlaget her går ut på at det i KU ikke er oppdatert i forhold til rødliste for naturtyper (2018), og dermed har man ikke fått med at

¹⁴ <https://lister.artsdatabanken.no/rodlisterforarter/2021/30020>

¹⁵ Merknad til detaljregulering av Fleslandsvegen felt I/L2, Bergen kommune (28. april 2025): https://fnf-nett.no/hordaland/wp-content/uploads/sites/19/2025/04/FleslandsvegenIL2_FNF-Hordaland_160425.pdf

¹⁶ https://artsdatabanken.no/rln/2018/72/semi_naturlig_eng?mode=headless

¹⁷ <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturtyper/hagemark/>

naturtypen nå er truet. Rødlisten kom høsten 2018, *etter* at KU ble laget, men *før* KU ble revidert. At naturtypen nå er rødlistet har altså ikke vært del av beslutningsgrunnlaget. Denne mangelen har vi ikke påpekt tidligere i saken, men den er jo like fullt der.

Figur 5. Gulspurv fotografert i april 2024 godt og vel 200 meter nordvest for det aktuelle planområdet. Gulspurv bruker relativt store områder, og arten ble også observert innenfor planområdet (Lilandsjordet nord) tidlig i mai i år av Anders Bjordal. Foto: Gunvar Mikkelsen / FNF Hordaland.

Oppsummert mener vi at vi her har vist tydelig at det er store mangler knyttet til selve kunnskapsgrunnlaget og også til de vurderingene og vektingene som har sammenheng med kunnskapsgrunnlaget (jf. naturmangfoldloven §§ 7 og 8). Vi mener også at det er store og åpenbare mangler ved Statsforvalterens vurdering av planområdets verdi for rødlistede arter og naturtyper. Statsforvalteren har etter vår mening heller ikke selv gjort noen kritiske, naturfaglige vurderinger av den argumentasjonen som har kommet fra Bergen kommune og plankonsulenten, etter at vi påklaget planen.

Statsforvalteren begrunner for øvrig sitt overordnede syn på saken slik (vår understreking) (side 10, avsnitt 4 og 7): «Slik vi ser det, er det i KU og saksprosessen imidlertid gjort grundig rede for naturverdier og naturmangfoldet i planområdet, og hvilke konsekvenser planen vil ha for naturen i området som følge av nedbygging. [...] Vi har vurdert kunnskapsgrunnlaget i saken, også i lys av klageanførslelene. Slik vi ser det, gir kunnskapsgrunnlaget som er redegjort for i KU, og redegjørelsene og presiseringene av denne i tilsvaret til klagen og kommunens saksbehandling et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for vurdering etter nml. § 8.

Naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet)

Vi mener at begrunnelsen som Statsforvalteren gir (side 11, avsnitt 2 i deres vedtak) når det konkluderes med at «kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig, og at føre-var-prinsippet i tilstrekkelig grad er ivarettatt», ikke holder mål. Det vises her bare til «en samlet vurdering», og de manglene som vi har påpekt ved kunnskapsgrunnlaget blir ikke diskutert i det hele tatt, slik vi mener skulle ha blitt gjort. Å kun vise til en «samlet vurdering» mener vi blir altfor lettvin. Det kan man jo alltid gjøre –

hvis dette er tilstrekkelig saksbehandling, så er det i praksis ikke noen krav til *reelle* vurderinger etter naturmangfoldloven § 9.

I utgangspunktet er det aktuelle området et svært rikt område – da bør føre var-prinsippet etter vår mening veie særlig tungt. Jo større potensial et område har, jo tyngre bør § 9 veie – og jo mer grundige vurderinger bør ligge til grunn for et positivt vedtak (sett fra utbyggers side).

Naturmangfoldloven § 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning)

Vi mener det er store mangler og feil knyttet til Statsforvalterens vurderinger av saken i lys også av de krav som ligger i naturmangfoldloven § 10. **Det sentrale momentet som burde vært vurdert i forhold til § 10, er først og fremst det aktuelle områdets funksjon som økologisk korridor – blant annet for hjort – da i lys av tidligere og fremtidige arealendringer i området.** Utplaneringen av to tredjedeler av det aktuelle planområdet *Lilandsjordet nord*, samt planene om å bygge ut området som ligger vest for den intakte, vestre delen av *Lilandsjordet nord* (reguleringsplanen her heter *Lilandsjordet sør/vest* og er under utarbeidelse, men har ikke vært på høring foreløpig), bør tilsi at den intakte delens funksjon som økologisk korridor (se figur 4) må vurderes godt. Dette har likevel ikke blitt gjort – verken av Statsforvalteren eller av Bergen kommune.

Her kan vi blant annet vise til at Statsforvalteren (side 11) viser til kommunens klagebehandling, der kommunen bl.a. skreiv følgende: «Vi kan ikke se at en elvepark vil komme i veien for dette hensynet da denne også er laget [sic; elveparken er *ikke* laget] for å etablere blant annet et hjortetrekk, som klager har etterlyst i klagen sin.» Slik vi skriver under *punkt IV* på side 11, har ikke elveparken noe som helst med en økologisk korridor å gjøre. Tvert imot – å lage en elvepark vil være *negativt* for funksjonen som Storaveita og det omkringliggende området har som økologisk korridor per i dag – blant annet for hjort.

At heller ikke planen for næringsutbygging vest for *Lilandsjordet nord* (dvs. *Kommunedelplan for Birkeland, Liland, Ådland og Espeland* (KDP BLÅE), og *Lilandsjordet sør/vest*) er del av vurderingene etter naturmangfoldloven § 10, tydeliggjør de manglende vurderingene av det aktuelle områdets verdi som økologisk korridor – både i dag – men enda mer i fremtiden, når *Lilandsjordet sør/vest* blir bygget ut. **Vurderinger av den aktuelle reguleringsplanen må altså ses i lys av planen *Lilandsjordet sør/vest* – og det aktuelle området må da vurderes som en helt sentral økologisk korridor, bl.a. for hjort som beveger seg nord/sør (som krysser Fleslandsvegen). Disse vurderingene mangler.**

Naturmangfoldloven § 12 (krav til driftsmetoder, teknikk og lokalisering)

Når det gjelder kravene til vurderinger som ligger i naturmangfoldloven § 12, viser Statsforvalteren (nederst side 12) kort og godt bare til kommunen, som bl.a. viser til at Storaveita «bevares [...] i stor grad slik det er i dag, og det blir etablert en elvepark som blant annet skal hjelpe [sic] hjort til å forflytte seg i området.» **Her viser vi igjen til at både elveparken, gang- og sykkelvei og annen nedbygging av den intakte delen av planområdet tvert imot vil være svært uheldig for hjort, insekter, fugler, planter, flaggermus, osv. som har det aktuelle området som leveområde og som en økologisk korridor for forflytning.** Det andre kommunen her viser til, gjelder i stor grad bare hvor riggområdene ikke skal plasseres og at det ikke skal foregå sprengningsaktivitet i hekke- og yngletiden – som altså ikke har noe med den permanente arealforvaltningen/-disponeringen å gjøre.

Vi finner ingen konkrete vurderinger som gjelder *lokalisering*, dvs. vurderinger av å innskrenke næringsarealet i den vestre delen av planområdet, og det å *ikke* lage en ødeleggende elvepark i området – **jf. kravet i naturmangfoldloven § 12 om at det skal tas utgangspunkt i «lokalisering, som ut fra en samlet vurdering [...] gir de beste samfunnsmessige resultater».**

Vi mener altså at også når det gjelder naturmangfoldloven § 12 er det store mangler ved Statsforvalterens vurderinger.

Forskrift om konsekvensutredninger

På side 15 i klagevedtaket fra Statsforvalteren, under *Øvrige anførsler*, viser Statsforvalteren til sine tidligere vurderinger om at «kommunen i tilstrekkelig grad har lagt til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 i saken. Slik vi ser det, er konsekvensutredningen utarbeidet i tråd med reglene i KU-forskriften og naturmangfoldloven.» Statsforvalteren gjør ikke noen andre vurderinger av våre anførsler om at kuf §§ 21 og 23 ikke er oppfylt (jf. klagen vår på reguleringsplanen, side 14–15). Dette må også anses som en klar mangel ved Statsforvalterens klagevedtak.

Det har tidligere blitt slått fast, bl.a. av Sivilombudet, at ny kunnskap *skal* hensyntas, selv om denne kunnskapen også kommer i forbindelse med klager (jf. f.eks. SOM 2022/5453). Det har ikke blitt gjort i denne saken.

Forskrift om konsekvensutredninger § 1

Formålsparagrafen sier: «Formålet med forskriften er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer og tiltak, og når det tas stilling til om og på hvilke vilkår planer eller tiltak kan gjennomføres.» Vi mener at den aktuelle planen, og dens KU, bryter med formålsparagrafen siden dagens naturverdier i planområdet i praksis ikke blir hensyntatt gjennom planen.

Forskrift om konsekvensutredninger §§ 19–21, jf. veileder M-1941

Et problem med konsekvensutredningen er at den ble utført i 2019, *før* omtrent to tredjedeler av planområdet ble utplanert. Det gjør at den egentlig var utdatert da reguleringsplanen ble vedtatt i 2023 – den peker ikke på hva som er de viktigste (gjenværende) delområdene for naturmangfoldet i planområdet, slik en viktig hensikt med en konsekvensutredning er. I kuf § 20 står det at (vår understrening) «konsekvensutredningen skal inneholde en beskrivelse av den nåværende miljøtilstanden og en oversikt over hvordan miljøet antas å utvikle seg hvis planen eller tiltaket ikke gjennomføres (null-alternativet).» **Dette kravet innfris naturligvis ikke med en konsekvensutredning som viser til hvordan planområdet var før to tredjedeler av området ble utplanert.**

Vi kan heller ikke se av plandokumentene at kravene som ligger i kuf § 19 er innfridd.

Vi mener det er helt åpenbart at det er store mangler ved konsekvensutredningen (jf. krav i kuf § 21) både når det gjelder naturmangfold, slik som (dokumenterte) forekomster av rødlistet natur, herunder **gulspurv**, **sandsvale** og **grønnfink** (alle *VU sårbar*) og naturtypen **semi-naturlig våteng** (*DD datamangel*, nå foreslått som *EN sterkt truet* i utkast til ny rødliste) og naturtypen **semi-naturlig eng** (*sårbar VU*; hagemark). Den nevnte våtenga skulle også vært angitt som et **økologisk funksjonsområde** for insekter og fugler. (John Gunnar Brynjulvsrud (Biofokus), pers. medd.).

Når det gjelder de nevnte artene og naturtypene, viser vi til detaljerte beskrivelser i den herværende klagen, på side 6–12.

Vi må også nevne at befaringene som ligger til grunn for konsekvensutredningen ble gjort 7. mai, 15. oktober og 21. oktober. For fugler er oktober for sent i sesongen, og 7. mai er for en del arter i tidligste laget.

Vi mener også det er andre mangler ved konsekvensutredningen (jf. krav i kuf § 21); **for eksempel kan vi ikke se at tiltakets klimagassutslipp eller energiforbruk har blitt utredet.**

Forskrift om konsekvensutredninger § 24

Ut fra *Artsobservasjoner.no* kan vi ikke se at kravene i kuf § 24 er oppfylt. Paragrafen sier bl.a. at «der det er lagt til rette for det, skal forslagsstilleren selv legge inn de innsamlede dataene i offentlige databaser».

Forskrift om konsekvensutredninger § 28

Kuf § 28 sier: «Hvis det går lang tid fra gjennomført høring av konsekvensutredningen til tidspunkt for endelig vedtak, skal ansvarlig myndighet forvisse seg om at oppdatert kunnskap legges til grunn for sluttbehandling av saken, jf. § 29.» Dette har påviselig (gjennom klageprosessen) ikke blitt gjort av verken Bergen kommune eller Statsforvalteren i Vestland.

Manglende dispensasjon fra vannressursloven § 11

Den 5. september 2024 sendte vi et varsel til Bergen kommune om at Statsforvalteren ikke hadde gitt dispensasjon fra vannressursloven § 11¹⁸, første ledd, som sier: «Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr [...]» I paragrafens tredje ledd står det at «vassdragsmyndigheten kan i særlige tilfeller fritas for kravet i første ledd» (altså gi dispensasjon). Vassdragsmyndigheten er her statsforvalteren.

Vi mener at det ryddigste hadde vært om kommunen, som planmyndighet, kunne vist til at en slik dispensasjon var gitt, *før* planen ble vedtatt – men det er mulig at det er tilstrekkelig at en dispensasjon blir gitt *før* det gis byggetillatelse. Det hadde vært fint hvis Sivilombudet kan gi et synspunkt på dette også.

Liste over vedlegg

Vedlegg 1. Statsforvalteren i Vestland sitt klagevedtak (14. juni 2024).

Vedlegg 2. Klage fra FNF Hordaland på reguleringsplan *Lilandsjordet nord* (10. desember 2023).

Vedlegg 3. FNF Hordalands merknad til klagen (3. mai 2024).

Vedlegg 4. FNF Hordalands merknad til klagen (22. mai 2024).

Vedlegg 5. Konsekvensutredning for naturmangfold (revidert versjon av 10. juli 2019).

Vedlegg 6. Dispensasjon for *Lilandsjordet* (19. juni 2019).

Vedlegg 7. Bestemmelser til reguleringsplan *Lilandsjordet nord* (27. september 2023).

Vedlegg 8. Konsept elveparken_LINK arkitektur (16. februar 2022).

Vedlegg 9. Kartlegging av sommerfuglfaunaen på *Lilandsjordet*. Torgeir Skorgen (oppdatert i mai 2025).

---

¹⁸ https://fnf-nett.no/uttalelser-horinger/wp-content/uploads/sites/19/2024/09/Varsel-om-manglende-dispensasjon-vannressursloven-Lilandsjordet-nord_FNF-Hordaland_050924.pdf

Bilder fra planområdet

Alle bildene er tatt i 2024, av undertegnede FNF-kordinator.

Bilde som viser deler av den semi-naturlige våtenga, som delvis ligger innenfor plangrensa (hele ligger innenfor det definerte influensområdet av planen). Naturtypen ble bekreftet av Biofokus (v/ John Gunnar Brynjulsrud i oktober 2024). Brynjulsrud pekte da på at naturtypen også skulle vært gitt verdi som viktig funksjonsområde for bl.a. fugler og insekter. Lokalt fåtallige arter som enkeltbekkasin og krikband ser ut til å hekke i dette området.

Trærne rett frem i bildet er i stor grad i den semi-naturlige enga. Ellers er det eng / dyrka mark i front – også del av planområdet. Storeveita vises også.

Ung ospeskog på kulturmark, nordvest i planområdet. Det er i dette området at Skorgen har funnet flere lokalt og regionale sjeldne/fåtalige sommerfuglarter.

Bilde tatt like sør for planområdet, og viser omtrent halvparten av den intakte, vestlige delen av planområdet.

Bilde tatt i september 2024 av Storeveita (nord i planområdet). Gjørma i forgrunnen er på grunn av hjortetråkket. Tråkket følger i stor grad Storeveita; fra den semi-naturlige våtenga i sør og nordover til Flyplassvegen. Undertegnede har ikke funnet ut nøyaktig hvor dyrene går over Flyplassvegen, men dette skyldes nok gjerne at de ikke krysser over på nøyaktig samme stedet, og tråkket blir da ikke tydelig. Tråkket langs Storeveita må anses for å være et viktig tråkk for å binde hjortens leveområder sør og nord for Flyplassvegen, sammen. En lyssatt elvepark i dette området vil åpenbart ha en negativ effekt på tråkket.

Storeveita treffer Flyplassvegen omtrent 270 meter fra dette skiltet (270 meter «innover» i bildet). Skiltet er satt opp fordi det har vært flere hjortepåkjørsler på denne strekningen.

Bilde tatt vest for planområdet, mot planområdet. De store grantrærne omtrent midt i bildet ligger i planområdet – og er viktige for flere fuglearter i planområdet, blant annet grønnfink (sårbar VU).

Bilde også tatt vest for planområdet, men her ser man i stor grad over mot nordsiden av Flyplassvegen, og mot en del av de utplanerte næringsarealene som foreløpig ikke er i bruk (se neste bilde). Bak til venstre ses et tidligere skogområde, der skogen nå er hogget. Også dette store området er også avsatt og regulert til næring (men Posten Bring som skulle benytte arealet har nå valgt en annen tomt).

Bilde fra næringsområde på nordsiden av Flyplassvegen (Lilandsjordet nord ligger på sørsiden av Flyplassvegen). Slik figur 1 side 5 viser, har det ikke blitt etablert noe næringsbebyggelse på disse store arealene, til tross for at det er det de er regulert og utplanert til.

Her ser man omtrent hele den utplanerte delen av Lilandsjordet nord. Hele utplaneringen ble gjort som følge av den dispensasjon i 2019 – en dispensasjon som i ettertid viste seg å bli fattet på uriktig grunnlag, side de bebudede bilbutikkene fra Mindemyren, som måtte flytte pga. bybaneutbyggingen, etablerte seg aldri i området. Det er i massehaugene omtrent midt i bildet at sandsvalekolonien var i 2023 og 2024 (foreløpig uvisst om de hekker der i år).

Vi håper med dette at Sivilombudet vil behandle denne klagen. Det er vår vurdering at *Lilandsjordet nord* også vil kunne få stor betydning som referansesak når det dukker opp lignende problemstillinger. Saken vurderes for øvrig å haste mer enn Hystadgardane (Stord kommune), som vi klaget inn for Sivilombudet i mars i år.

Vennlig hilsen,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftsansjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftsansjensene. Per i dag er det tolv ansjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, BirdLife Norge avd. Hordaland, Haugesund Turistforening, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer ansjensene rundt 54 000 medlemmer.